

Salonta Újság

6 évf. - 216 szám | független politikai napilap | SALONTA, 1934. szeptember 27. | esütörtök

Előfizetési árak: Helyben 1 óra 25 Lei, vidékre: 35 Lei. -- EGYES SZÁM ÁRA: 1 LEU

Szerkesztésért felelős: GAÁL SÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: SALONTA PIATA UNIRII No 13.

Kaleidoszkóp

IRJA: SERÉNYI JÓZSEF

Fájó szívvel, sápadtan, szivdobogva üzenem sokaknak, hogy mit jelent: Kaleidoszkóp. Sokan megkérdezték tőlem, mit jelent az, mit akarok vele kifejezni, mert a szó furcsa, idegen. Pedig szívemhezvalóbb, legelkemből sarjadtabb gyűjtőcímet ezeknek a kis színfoltoknak, elmélkedéseknek, gondolatszálánkoknak nem adhatam volna. Mi a Kaleidoszkóp? Az Élet. A maga furcsaságával, piszkával, szennyével, gyötrelmeivel, szépségével, ópiumos álmával. Mi a Kaleidoszkóp? Egy henger, melynek egyik végén színes üveggyöngyök forgatás közben pazar mintát mutatnak. Csak bele kell nézni, csak forgatni kell és sokszínű káprázatot látunk. Jelképesen használom gyűjtőcímet a szót: Kaleidoszkóp. Immár harmadszor magyarázom. Szégyellem leírni a szavakat. Szégyellem megmagyarázni. Hát vannak akik nem értik? Vagy az újságíróknak nem szabad mély gondolatot leírni? A tömeg a durvaságot akarja? Pedig ezek a gondolat-szálánkok oktató célzatúak. Szíves szeretettel, Szó iránti rajongással írom ezeket a cikkeket. Akik nem értik meg: magukra vessenek. Tudatlan ember a tudásból disznóolat csinál. Félreérti. Félremagyarázza. Üzenem az értetleneknek, hogy gondolkozzanak egy kicsit és megértik, hogy mi az a sokszínű élet.

*

Nyelvújító mozgalom van Erdélyben. A szép magyar nyelvet kazincsyskodóan felerősítik. Igaz. Helyes. Újítani kell. Itt van például egy szó: football, ejtsd: futball. Miért nem mondjuk: labdarugás? Futball nem magyar szó. Pessimista? Sötétenlátó. Tréning? Gyakorlat. Optimista? Derülátó. Meccs? Mérkőzés. Egy napilap szűk keretei nem alkalmasak az ilyen óriási horderejű kérdés tárgyalására. — Ügyeljünk a nyelv tisztaságára. — De ne vigyük túlzásba az új szók használatát. Mindenesetre kellemesebb a fülnek egy jólalkotott (még ha mesterkélt is) új, magyaros szó, filológiai szempontból is, mintha ilyen szavakat hallunk: eszek, iszok, bíka (béka helyett), gyöjjön, várják, meg ehhez hasonlók.

Kiutasítják az összes idegeket Salonta területéről

A tanács tegnapi ülésén egy igen fontos üggyel foglalkoztak. Nevezetesen arról volt szó, hogy az utóbbi időben számos idegen telepedett le a városban, olyan idegenek ezek, akiknek nincs meg a salontai illetőségük, vagy letelepedési engedélyük.

Az egyik csoport azért jött, hogy a város majd a szegényakció során segélyezze őket, a másik csoport kommunista elveket hirdet és azért jött ide, hogy a különben bé-

kés városka lakóit izgassa, kötekedő, hitvány jellemével minduntalan összeütközésbe kerüljön a törvényes paragrafusokkal.

Miután a városnak törvényes joga megtiltítani az ilyen káros és mételyező elemektől a várost, elhatározta a tanács, hogy egyénenként bevizsgálja ezeknek az újonnan jött egyéneknek ügyét s akinek nincs letelepedési engedélyük és a közre károsak, haladéktalanul kiutasítja őket.

Két felebbezést adtak be a salontai esperesi hivatalhoz az aradi református lelkészválasztás ügyében

A nagy port felvert aradi református lelkészválasztás ügyében újabb fordulat következett be, amennyiben a Balajthy-párt néhány tagja felebbezte a választás eredményét. A felebbezés benyújtásában mindössze annyi rendkívüli történt, hogy a szokásuktól eltérően nem az aradi lelkészi hivatalnak nyújtották át az írásban megfogalmazott felebbezést, hanem azt egyenesen Salontára vitte a Balajthy-párt egy bizalmasa és az ottani esperesi hivatalban adta át. Ugyanis a salontai egyházkerülethez tartozik az aradi lelkészi hivatal, tehát az első felebbezési fórum az esperesi hivatal.

Sokan azt vitatták, hogy a felebbezés csak akkor lehet érvényes, ha azt Aradon nyújtják be, ez azonban nem áll fenn, miután a törvényes időn belül egyenesen az esperesi hivatalhoz is benyújtható a felebbezés, miután

az aradi lelkészi hivatal ebben az ügyben amúgy is mint továbbító fórum szerepelhet. Az esperesi hivatal összegyűjti a felebbezés anyagát és jelentését csatolva adja át az aradi lelkészválasztás ügyét az egyházmegye bíróságának, amely azután dönt az ominózus ügyben.

Váratlan fordulat állott be a felebbezés ügyében, ugyanis autentikus forrásból nyert értesülés szerint még egy felebbezés érkezett Salontára. Tehát a Balajthy-párton kívül mások is benyújtották kérvényüket, a választás megsemmisítését kérve. Nem lehetetlen azonban, hogy miután összesen nyolc tag szükséges a felebbezéshez, a másik kérvény is Balajthy érdekében futott be az esperesi hivatalhoz, amelyek sorsa felett a felettes egyházi fórumok döntenek.

Nagyarányu utépités lesz Salontán

Ismeretes, hogy a kormány nagyarányu utépitési akciót kezdeményezett s azt végre is hajlja. Október 15 én veszi kezdetét a munka az egész országban, így tehát Salntán is.

A tanács tegnapi ülésén részletesen foglalkoztak ezzel a kérdéssel s behatóan megtárgyalták, hogy mely utcákat köveznek ki s a város mely részeit hozzák rendbe. Így többek

között a róm. kat. templom előtti árkot rendbehozzák, a Széchenyi- Aranyuccát kikövezik, szabályozzák a Görög zugot stb.

A tanács utasítást adott az építészeti hivatalnak, hogy az 500 000 lejig terjedő devizt készítse el, ugyanis ez az összeg rendelkezésére áll a városnak anélkül, hogy a költségvetés hiányt érezne.

Mondanunk is felesleges, hogy milyen óriási jelentősége van az utépités megkezdésének, illetve végrehajtásának. Régi vágya a lakosoknak, hogy egyes uccákat rendbehozzanak.

Valamennyi uccára sor kerül. Meg kell jegyeznünk, hogy az utépitési akció első napján, tehát okt. 15 én a miniszterek is dolgoznak az utépitésnél, nem elméletileg — hanem tényleg. Így tehát Salontán a polgármester és a tanácstagok fizikai munkával vesznek részt az akcióban.

Román, francia, német és angol nyelvekből órákat adok, mérsékelt díjazással; háznál, vagy lakásomon, biztos és gyors sikerü gyakorlati módszerrel. Rendes és magántanulók naponkinti oktatását, valamint a gyors írás tanítását is elvállalom. Értekezni lehet Str. Regina Maria (Aradi-ut) 1. sz. alatt, délelőtt.

Az ezüst gyógyítja a bénulásokat

Horn tanár kísérletei szerint a központi idegrendszer megbetegedése következtében előálló bénulásokat sikerrel gyógyíthatjuk ezüst-injekciók segítségével. Az ezüstöt cukoroldatban fecskendezik be a szervezetbe.

A házibarát és a feleség meggyilkolták a férjet

Ujvidékről jelentik: Istvanovics Márton idős gazdálkodót husz évvel fiatalabb felesége éjszaka megölte. Az asszonynak házibarátja segédkezett a gyilkosságban. A gyilkos asszonyt és barátját letartóztatták.

A Saar-vidéken megkezdődött a népszavazási hadjárat

Saarbrücken. Megkezdődött a Saar-vidéken a német arcvonal nagy népszavazási hadjárata egész sor népgyűléssel valamennyi kerületben.

Afrikában havazik

Marokkó környékén erős havazás van. Erre még példa nem volt. A meleg állandóan 28 30 fok körül volt Marokkó vidéken.

Hirdessen

az »Az Ujság«-ban

Visszakapja pénzét,

ha az iskolai cikkeket a

Székely papirkereskedésében

szerzi be,

mert minden diák, minden vásárlásnál ajándékot kap!

Állami és felekezeti iskola könyvek füzetek, ceruzák, színes ironok, festékek, aktatáskák s mindennemű iskolai felszerelési cikkek legolcsóbb árban raktáron!

Október 6-án lesz a városi malom árlejtése

Salonta város vezetősége elhatározta, hogy a malmot bérbeadja. A központi árlejtési bizottságtól leérkezett a jóváhagyás, így tehát mi sem áll utjában a bérbeadásnak.

A tanács tegnapi ülésén határozatot hoztak arra nézve, hogy okt. 6-án hirdetnek árlejtést a malom bérbeadására.

Rozvány József napidíjat kér régebbi taxakivetési munkálataiért

Rozvány József jelenlegi inspektor a városi tanácsot kérte, hogy az 1926. és 1927. évben végzett taxakivetési munkálataiért járandóságát utalja ki.

A tanács foglalkozott a kérelemmel s a pénzügyi osztály megállapította, hogy a követelés az államszámviteli törvény szerint

elévült, így tehát visszautasításra ajánlja a kérelmet. A tanács úgy határozott, hogy az ügyésznek adja ki az aktákat tanulmányozás végett.

Rozvány, mint a kivető bizottság elnöke napi 150 lei napidíjat kér s 94 munkanapot dolgozott.

A titokzatos Kína furcsaságai

Kínában városok és falvak, házak és sirbaltok építésében nagy szerepe van a szélnek és a víznek. A folyók, dombok, fák, helyzetéből továbbá a föld porában és az ég felhőiben kialakuló formákból határozzák meg a jövőmondók azokat az építkezésre alkalmas helyeket, amelyekbe nem hatolhatnak be a gonosz szellemek.

Ennek következtében a kínaiaknak, ennek a népnek, amelynek lelki világát európai ember alig tudja megérteni, a lakóhelyei rendkívül rendszerteleneek.

A betegeket mindig úgy fektetik le, hogy lábukkal délnek feküdjenek, és pedig azért, hogy halál esetén a lélek könnyen megtalálja a kijáratot. — A szellemhittel függ össze alighanem az uccák elnevezése is. A leggyakoribb uccanevek ezek: Jóakarát és szeretet, Örök szeretet, Hosszu élet, Száz unoka, Arany, Nyereség. Üdvözlő sárkány, Pihenő sárkány, Frissítő légáramlás, Ezerszeres szerencse stb. A kínaiak már sokszáz évvel

az európaik előtt rendszeresítették a lakók jegyzékét.

A nyilvános fürdőkben csak forró izzasztó fürdőt készítenek. Ha kész a fürdő, ezt az uccán gong-ütéssel jelentik be. A fürdők öltözőszobáinak falain erkölcsi tartalmu felirások olvashatók, mint: „A legjobb életszabály a becsületesség”, vagy: „Ne tedd embertársadnak, amit nem akarsz, hogy neked tegyenek.” — Nagy emberek emlékét nem szoborral, hanem diszkapukkal tisztelik meg. Ugyanígy tüntetik ki az erényes asszonyokat, fiukat és leányokat, akik a szokottnál is jobban tisztelték és szerették szülőiket. Többnyire nagy tudósok emlékét örökítik meg diszkapuval.

Eörszerszámok, iskolatáskák, pénzlárcák, aktatáskák, zárak
Kiss Ernő
szíjgyártónál.

Közmunkát végeznek azok, akiknek múlt évi taxatartozásuk van és nem akarnak fizetni

A városi tanács legutóbbi ülésén a fennálló törvényes rendelkezések alapján kimondták, hogy azok a taxahátralékosok, akikről kimutatható, hogy nem akarnak fizetni, közmunkára

kényszeríthetők. — Így tehát az ut-
építési akció alkalmával ezek a lakó-
sok ténylegesen ledolgozzák a taxájuk-
at.

Sándor jugoszláv király bulgáriai útja

Legújabb belgrádi jelentések köz-
lik, hogy Sándor jugoszláv király
Szófiába megy, ahol rövid ideig szán-
dekozik maradni. Jefeics külügyminisz-

ter is elkiséri útjára a jugoszláv ural-
kodót. A lapok nem tulajdonítanak je-
lentőséget a két király találkozásá-
nak.

Bűnvádi feljelentés a volt tanács ellen

Salonta város jelenlegi tanácsa az egyik legutóbb megtartott tanács-
ülési határozat alapján megindítja a bűnvádi eljárást a volt tanács ellen.

Ismeretes, hogy mik voltak azok a
vádpointok, melyeket megállapított a
jelenlegi tanács által kiküldött bizott-
ság s ezeknek alapján a bírói eljárást
folyamatba teszik a volt tanács ellen.

Holnap lesz a salontai városi hivatalnokok nyelvvizsgálója

Ma délelőtt telefonértesítés érke-
zett a vármegyei prefekturáról a sa-
lontai városházára, mely szerint a vá-
rosi hivatalnokok holnap tesznek
nyelvvizsgát. Az érdekelt salontai hi-

vatalnokok tehát holnap beutaznak
Oradeára, hogy a bizottság előtt le-
tegyék a nyelvvizsgát.

Nagy érdeklődéssel várja mindenki
az eredményt.

Ünnepélyes keretek között avatják fel a granicsár őrségházat

A kötegyáni határ felé, Salonta város
területén a granicsárok részére igen szép
őrház épült, melyet a megboldogult Mosoiu
Traian generálisról neveztek el.

A következő vasárnapok egyikén ünne-
pélyes keretek között avatják fel az őrházat s

ebből az alkalomból a megyei prefektus, ka-
tonai és polgári előkelőségek jönnek Salontára.
A tanács tegnapi ülésén elhatározták, hogy a
város a vendéglátó gazda szerepét fogja be-
tölteni ezen az ünnepélyen.

Özv. Tischlerné panasza özv. Davidovitsné ellen és viszont

Salonta város vezetőségéhez be-
advány érkezett özv. Davidovitsné
részéről, aki özv. Tischlerné ellen azt
a panaszt hozta fel, hogy ablakai az
ő udvarára nyílnak s kéri a tanácsot
rendelje el az ablak befalazását, vagy
átalakítását olyformán, hogy ne lehessen
belátni az udvarára.

Özv. Tischlerné viszont arra kérte
a tanácsot, hogy kötelezze Davidovits-
né az illemhely elhelyezésére. A
tanács tegnapi ülésén kimondták,

hogy ez az ügy a járásbirósághoz
tartozik.

Megölte nagybátyját a cséplés miatt

Kalocsáról jelentik: Jagicza József
drágszéli gazda összeveszett unoka-
öccsével, Bagó Menyhérttel a cséplés
miatt. Bagó nagybátyját olyan súlyos-
an összeszurkálta, hogy sérüléseibe
belehalt. A gyilkost letartóztatták.

Többezeréves temetőre akadtak

Dombóvárról jelentik: Madaras
község határában többezeréves teme-
tőre akadtak. A kelta sirokból számos
rézből és bronzból való női fülbevaló,
gyűrű és karperec került felszínre.
Találtak a közelben bronzkorszakbeli
sirokat is, amelyekben kőfazekakat,
urnákat és oldalt fordított csontvázakat
találtak.

Egy kisgyermek szörnyű tűzhalála

Mohácsról jelentik: Krebsz István
sombereki gazda magára hagyta
házában hároméves kisfiát. A gyermek
ruhája a tűzhelynél meggyulladt, pil-
lanatok alatt lángralobbant. A szeren-
csétlen gyermek olyan súlyos égési
sebeket szenvedett, hogy meghalt.

Csak röviden!

— Newyork. 5000 embert hallgattak ki
eddig Hauptmann, a Lindbergh bébi elrablója
ügyében.

— Párizs. Az egyik lap a magyar-német
szövetségről ír, de egyben közli a magyar
kormány hivatalos cáfolatát.

— Párizs. Az olasz-francia diplomáciai
találkozó elé nagy érdeklődéssel tekint a vi-
lágsajtó.

— Moszkva. A Szovjet megtiltotta Du-
mas műveinek árusítását.

— Newyork. Piccard Jean csüörtökön
felszáll a sztratoszférába.

— Belgrád. A Pravda közli Barthou
nyilatkozatát, melyben a népek egyenlő jogát
hangsúlyozza.

— Genf. A Népszövetség felveszi Afga-
nisztánt a tagállamok sorába.

— London. Anglia nem avatkozik bele
az osztrák eseményekbe.

Női bársony és filc kalapok,

őszi újdonságok megérkeztek! Szvetterek,
pulloverek, zsemperek, gombok nagy vá-
lasztékban, olcsó gyári árban. Előnyomda
modern mintákkal felszerelve. Kézimunka
kellékek minden izlésnek megfelelően!

Rubinné, Minerva áruházában

Karácsonyra és Szilveszterre kiadták a Redut termét

A tanács tegnapi ülésén helyt adtak
Alföldy László kerelmének, hogy december
25-re a Redut termét a tanács által annak-
idején megállapított ezer lej díjért odaadják
előadás céljára. Ugyancsak határozatot hoz-
tak arra nézve, hogy december 31-re az
Iparos Dalegylet kapja a termet kétezer lejért.

Pályázati hirdetmény

Keresünk jó írásu gépészt október
1-re. Feltételek megtudhatók irodánkban
a hivatalos órák alatt.

SALONTAI „TRANSILVÁNIA”
Tejszövetkezet

Tip. „Az Ujság” nyomdája Salonta

Ismét elhalasztották Simon Endre visszahelyezési perének tárgyalását

Miért a várost pereli Simon Endre?

Simon Endre kontenciós perének tárgyalására, tegnap tűzött tárgyalást a királyi ítélőtábla, mint elsőfokú bíróság.

A temesvári revíziós bizottság azonban nem tette át az iratokat, s így a tárgyalást nem tartották meg, hanem november 20-ra halasztották.

Nem értjük azonban miért pereli Simon Endre a várost? A város még a múlt év decemberében kimondotta, hogy teljes jogába helyezi vissza, de a prefektúra felebbezett, így tulajdonképpen a prefektúra ellen kellene a pernek irányulni.

Elutasította a tanács Diószeghy Károly kérelmét

Diószeghy Károly volt városi főjegyző azzal a kérelemmel fordult a tanácshoz, hogy villanyfelszerelési hátralékát, ezenkívül a földbérleti összeget adóbonokkal fizethesse ki. A tanács tegnapi ülésén a kérést elutasították.

Enyelgés

Marcsa leányzó nagy kosarat visz a hátán és az erdő szélén találkozik Andris leánnyal.

— Na, Marcsa, — mondja Andris, — elkísérlek az erdőn át.

— Engem ugyan nem kísér el kend!

— Aztán miért nem?

— Félek, hogy illetlenkedik velem.

— De hiszen kosár van a hátadon.

— Van, van, de azt te is tehetem...

Gabonaszállítók figyelmébe

Illetékes helyről nyert értesülés alapján közöljük, hogy mindazok, akik gabonát akarnak szállítani vasuton, 24 órával előbb kérjenek vagont.

Halálos szerencsétlenség fairtas közben

Báttaszékről jelentik: Szücs János tengelici gazda társaival az erdőben fát irtott. Egy hatalmas tölgyfa Szücsre zuhant s a szerencsétlen embert halálra sebezte.

Hirdetés nélkül

nincs üzleti forgalom!!!

Hirdessen az Az Ujságban!

Apróhirdetések

ELADÓ IV. oszt. állami elemi iskolai könyvek. Petőfi ucca 5.

CIROKSEPRÚT legolcsóbban Str. Deák-ucca 49. sz. alatt szerezhethet be. Vízszeladók-nak árkedvezmény. Házalók felvétetnek.

ELADÓ épületfa, ablak, téglák, cserép Szathmárinál Rákóczi uti temető.

ELSŐRENDŰ hordós káposzta kapható. Balogh Mihály hentes, Reg. Carol II. (Várad ut)

Jámber óhaj

— Főnök ur, kérem, szereznék elmenni az anyósom temetésére.

— Elhiszem, barátom. Én is.

Rádióműsor

Szerda, szeptember 26.

B u c u r e s t i

20:15 Lemezek

20:45 Felolvasás

21 Golestan zeneszerző estje

B u d a p e s t

2:30 Hanglemezek

6 Előadás

6:35 Cigányzene

7:50 Előadás

8:25 Dalkör

9:15 Elbeszélés

11:35 Cigányzene énekkel

Csütörtök, szeptember 27.

B u c u r e s t i

B u d a p e s t

7:45 Torna

11 Felolvasás

1 Déli harangszó

1:05 Balalajkazenekar

5 Mesék

6 Előadás

7:10 Közvetítés a Keleti pályaudvarról

11:45 Cigányzene

Régi és új előfizetőink

10 kottát kapnak ingyen!

Egyetlen feltétel: az utolsó havi előfizetési nyugtáját küldje be Moravetz Testvérek r.t. zeneműkereskedésnek Timișoara. A nyugtát a kottákkal együtt visszakapja.

Moravetz Testvérek R. T. zeneműkereskedése Timișoara

Az ország egyetlen szaküzlete.

Minden kottát gyorsan, legolcsóbban szállít.

Kotta jegyzéket ingyen küldünk.

SPORT

Mi történt NAC-cékkal Salontán?

Török Tibor legutóbb a Naplóban egy cikket írt, mely eléggé furcsa Salontára nézve. Azt írja cikkében, hogy az autón Salontán keresztülhaladó NAC játékosokat illő reverenciával előre köszöntötték az öreg salontaiak. Aztán falusiaknak titulál bennünket.

Nos, erre csak annyi a becsületes megjegyzésünk, hogy az öreg salontaiak nem fogják előre köszönteni az idegent, itt a köszöntést és köszönést ki kell érdemelni! Nem szeretjük az ilyen beállítást, nem szeretjük a hamis tényeket és egy csapat öntöm-jenezését, mert az ilyesmi rossz vért szül!

Salonta elsősorban város, másodsorban nem veszi be a nagyvárosi hengegést. Várad ne nézze le Salontát, mert mi adtunk egy Arany Jánost a világnak!

És ha már sportról van szó, akkor megemlíthetjük, hogy a NAC Kocsist is Salontáról kapta! (—)

— Az NSC margittai útjára kellő jelentkező esetén kísérőket Rapid autón tur-retur 100 leiért visznek. Jelentkezni Kovács Lajos, vagy Sipos Sándor Aradi-uti üzletében péntek estig.

Országos vásár

Csil (Arad m) községben a nagyvásár okt. 22-én lesz megtartva. Mindenféle jószág felhajtható.

16 ezer áldozata van a japán tájfunnak

Tokió: A legújabb jelentések szerint a borzalmas arányú tájfun halálos áldozatainak száma 2064-re emelkedett. A sebesültek 13.335 és az eltűnteké pedig 250.

Tízmillió ember a háború ellen

Londonból jelentik: Most nyílt meg Londonban a volt entent-front-harcosok 15-ik értekezlete. A kongresszuson 10 millió volt entent-front-harcos képviselőjében 150 kiküldött jelent meg.

Dr Cadere román megbízott, az értekezlet elnöke, megnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy a volt front-harcosok visszautasítják a háborút, mint a népek közötti viták elintézési eszközét. Leszögezte azt is, hogy a volt front-harcosok veszedelmesnek tartják az országok közötti versengés felbresztését. Végül pedig sajnálatának adott kifejezést, hogy egy szerencsétlen incidens következtében Olaszország nem képviseltette magát az értekezleten.

Hirdessen az „Az Ujság”-ban